

MORSKO: Branko Drekonja ob 40-letnici ustvarjalne poti

Najraje ustvarja stripe

Branko Drekonja je vsestranski umetnik iz Morskega pri Kanalu. Tisti, ki poznajo njegova dela, zlahka pritrdijo, da je ustvarjalec posebne sorte. Slikar, kipar, avtor stripov, predvsem pa soustvarjalec številnih scenografij in rekvizitov v predstavah različnih slovenskih gledališč ter idejni in umetniški "oče" posebnega pustovanja v Morskem.

Ob 40-letnici svoje ustvarjalne poti pripravlja septembra v avli SNG Nova Gorica razstavo Grunfdesign 1976-2016. Na njej si bo moč ogledati samosvojo inštalacijo, ki jo bo izdelal z reciklažo svojih preteklih del za gledališke predstave. Čeprav se Branko Drekonja nerad izpostavlja, ima marsikaj zanimivega povedati.

► **Pred nekaj leti ste za gledališko predstavo naredili "umetno" svinjsko polovico in po vaji je režiser, ki je mislil, da je meso pravo, rekel: "Spravite ga v hladilnik, da se ne bo usmradilo."**

"Da. Režiser je zahteval, da se v predstavi uporabi prava svinjska polovica. Ko so na vajah začeli uporabljati ta zajeten kos mesa, so imeli s tem nemalo sitnosti, zato so me prosili, naj naredim umetno svinjsko polovico. Pustil sem jo v zaodrju in po vajah, ko je mimo prišel režiser, je opomnil, naj odnesejo meso v hladilnik, da se ne bo usmradilo. No, potem so umetno svinjsko polovico vendarle uporabili v predstavi."

► **Vendarle tak učinek lahko doseže le nekdo, ki mojstrsko obvlada svoj posel kot vi. Zanimivo pa je, da ste na poklicno pot stopili kot strojni ključavničar v Salonitu Anhovo. Kako ste pristali v umetnosti?**

"Mladi na poklicni šoli za strojnega ključavničarja smo si želeli popravljati švicarske ure, seveda je bila potem realnost drugačna. Moja prva služba je bila v Salonitu Anhovo, kjer sem bil štiri leta vzdrževalec, ker mi je podjetje štipendiralo šolanje. Takrat sem risal karikature o dogajanju v fabriki in urednica tovarniškega glasila Naš list Vanda Colja me je spodbudila, naj se ob delu vpišem na srednjo oblikovno šolo v Ljubljani. Pozneje sva s sodelavcem Tomislavom Čopijem kot mlada, neobremenjena in zagnana vola šla na sprejemne izpite na likovno akademijo v Ljubljano. Prvi poskus mi je spodletel, naslednje leto pa sem bil sprejet; sodelavec Čopi pa je odšel na študij v Firence. Na akademiji sem se pri izbirnih predmetih odločil za scenografijo in kostumografijo. Pred študijem sem namreč delal tri leta kot rekviziter v nekdanjem PDG, zdaj SNG Nova Gorica, potem pa sem kot samozaposlen v kulturi veliko sodeloval z različnimi gledališči – od novogoriškega do kranjskega, slovenskega mladinskega, celjskega, tržaškega. No, to počnem še zdaj."

► **Izdelali ste številne scene za različne predstave z različnimi scenografi. Kakšno je vaše delo?**

"Odvisno od koncepta predstave in scenografa. Pogosto gre za poslikavo in obdelavo površin, na primer tla poslikaš, da so videti kot marmor, obdeláš kuliso, da je videti kot zid s starim ometom, izdeláš hri-

be iz penaste gume ... Skratka izdeláš sceno, ki je na odru. Včasih jo je treba tudi popraviti ali ponovno izdelati. Na primer, kot izdelovalec scene sem sodeloval pri uspešni predstavi Šeherezada, ki jo je režiral Tomaž Pandur, scenograf pa je bil Marko Japelj. Predstava je gostovala v južni Ameriki in domov se je vrnilo samo pol scene; malo v šali - verjetno se je druga polovica izgubila v kakšnem barakarskem naselju ... Tako je bilo treba manjkajočo polovico ponovno izdelati."

► **Ustvarjate pa tudi na drugih področjih. Dolgo ste risali kratke stripe za tednik Mladina, ste idejni in umetniški "oče" pustovanja v Morskem, kiparite, sodelujete na likovnih ekstemporih, zbirate ostaline soške fronte ... Pri čem najbolj utripa vaša ustvarjalna žila?**

"Najraje ustvarjam stripe, ker mi nudijo največ svobode – izmislim si zgodbo, sporočilo, narišem; predvsem so mi blizu družbenokritične teme. Pri delu v gledališču moram namreč slediti že domišljenemu konceptu, sem bolj izvajalec. Leta 1988 sem imel razstavo stripov v nekdanjem alternativnem mladinskem klubu CRMK v Šempetru. Organizatorji so bili tako navdušeni, da so moje enostranske stripe (ena tabla zajema šest slik) izdali še v zborniku, a so se žal izvidi malo porazgubili. S stripi sem sodeloval tudi na več razstavah v Ljubljani, septembra bom ponovno razstavljal v Vodnikov domačiji na skupinski razstavi o slovenskem političnem in angažiranem stripu. Ko sem risal stripe za Mladino, mi je Alojz Ihan, takrat že uveljavljen pesnik Zlatoptičnik (prejemnik nagrade Zlata ptica, op. p.), poslal cel pok zgodbic, da narišem stipe. Še vedno me čakajo v predalu ..."

► Podobno ima tudi vaše pustovanje v Morskem zašiljeno ost politične satire. To posebno pustovanje z ogromnimi maskami, ki predstavljajo politike in druge znane osebnosti, poganjate že trideset let. Kako se je začelo in od kod tako izvirne zamisli?

"Do zamisli ni težko priti, saj nam politiki, domači in tuji, s svojimi dejanji nudijo odličen material za satiričen pogled na družbeno-politično dogajanje. Samo dobro je treba opazovati in vključiti malo domišljije. Zamislim si zgodbo na neko aktualno temo, napišem besedilo, oblikujem maske, pri tem pa mi pomagajo sovaščani – včasih jih je več, drugič manj. Pustovanje izpeljemo skupaj, saj brez njih ne bi šlo."

Pustovanja organiziramo že od leta 1985 in zadnja leta si govorim 'bo treba nehat', potem pa kar izpeljemo še en dogodek. Začelo se je tako, da so me Morščani prosili, da izdelam pustne maske o takrat aktualni temi, kako je Milka Platininc vpeljala bencinske bone. Kolega ki-

parja sem prosil za pomoč, a me je zadnji hip pustil na cedilu, zato sem se dela lotil kar sam. Kot začetnik sem najprej za model izdelal masko iz gline in po njej izdelal kaširane maske (oblaganje s plastmi časopisnega papirja). Zdelo se mi je, da se take maske v gneči izgubijo, zato sem začel izdelovati velike maske oz. glave, pri katerih nosilec gleda skozi njihova usta."

► Kako pa jih izdelate?

"Tehniko sem iz leta v leto izpopolnjeval. Ker je pust samo enkrat na leto, je kar nekaj časa trajalo, da sem prišel do optimalne rešitve; sploh pa so z leti dostopnejši tudi boljši materiali za izdelavo – včasih sem lepil z neostikom, ki je razžiral in spreminjal barvo na maski, zdaj gre z lepilno pištolo vse gladko, le da imam osmojene vse prste, ker toliko pritiskam nanjo (smeh). Osnova maske je tulec oziroma cev iz kartona, ki si jo lahko poveznemo na glavo. Obraz oblikujem z nalaganjem penaste gume, tako da dobi bistvene poteze lika."

► Ob 40-letnici vašega ustvarjanja bo v avli SNG Nova Gorica razstava Grunfdesign 1976-2016 (odprtje bo 8. septembra). Kaj nam boste ponudili na ogled?

"Ob neki priložnosti sem presenečen ugotovil, da so na policah v rekvizitarnici novogoriškega gledališča še vedno shranjeni različni predmeti, ki sem jih vse od 70-ih let ustvaril za predstave. Nekateri so dobro ohranjeni, drugi slabše. Te stare predmete bom predelal in recikliral, jih po-

vezal v neko novo celoto in ustvaril inštalacijo. Danes je skoraj moderno posamezno stvar uporabiti dvakrat, kajne? (smeh)"

► Ne moramo tudi mimo dejstva, da ste dolgoletni zbiratelj ostalin soške fronte, da ste bili med ustanovitelji Društva soška fronta Nova Gorica in da ste z Aleksandrom Jankovičem Potočnikom napisali knjigo Po sledih Ernesta Hemingwaya.

"Z nekaj prijatelji smo hodili v hribe in kmalu smo na naših vzponih začeli zbirati ostaline prve svetovne vojne. Sprva smo to počeli spontano, pozneje smo pristopili bolj raziskovalno. Prebiralimo literaturo in v različnih virih iskali informacije o bitkah. Kolega Simon Kovačič je leta 1993 dal pobudo, da ustanovimo Društvo soška fronta Nova Gorica in tako je naše zbirateljstvo dobilo bolj formalen okvir. Iz najdenih železnih ostalin sem začel na novo izdelovati

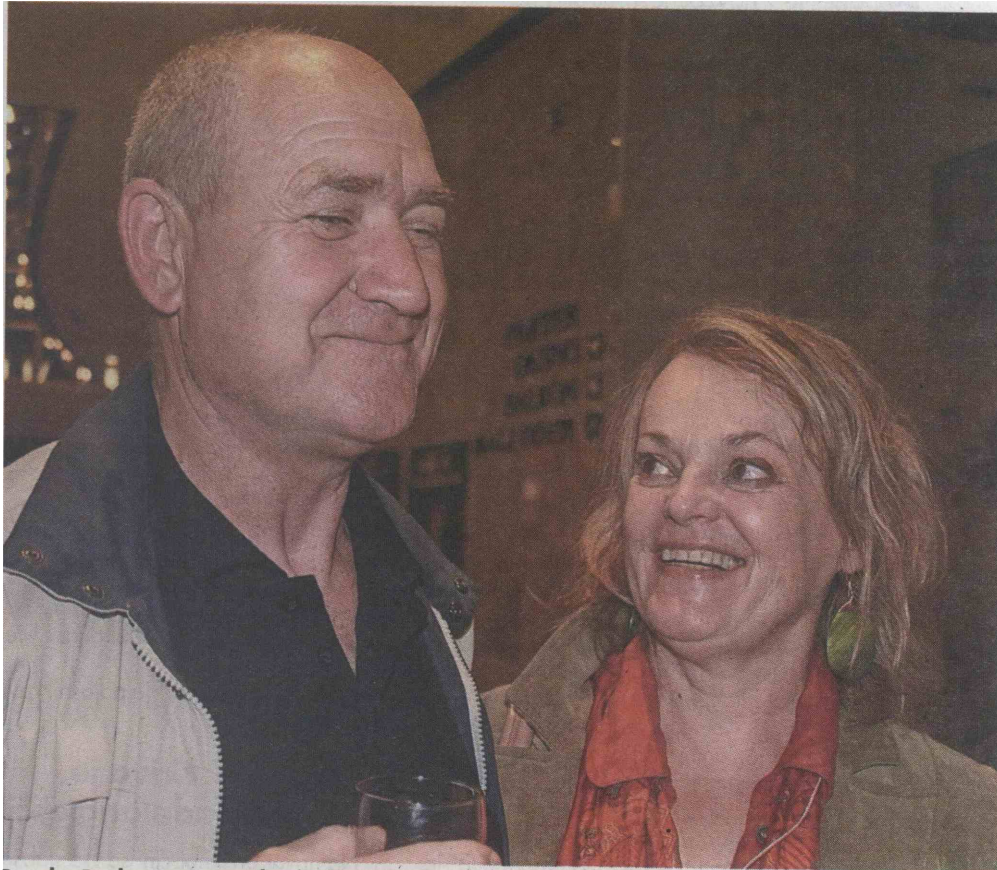
različne predmete. Leta 1995 sem z Vasjo Kokljem izdelal posebno kocko, ki sem jo snoval kar nekaj let, a se je priložnost za uresničitev pojavila ob predstavi o prvi svetovni vojni Ljubezen dobrega moža, ki je bila v **novogoriškem gledališču**. Kocko, poimenovano En kubični meter soške fronte, sva postavila v rotundi. Stranice so bile dolge po en meter in izgledala je, kot da smo jo izsekal iz zemlje – na vrhu je bila trava, pod njo metrska plast zemlje, v njej pa kosti in železne ostaline vojne.

Tudi za knjigo Po sledeh Ernesta Hemingwaya sva z Aleksandrom veliko raziskovala. V okoliških krajih (Kanal, Plave, Britof, Lig, Kanalski vrh, Banjšice) sva iskala poti, ki jih je Hemingway natančno opisal v romanu Zbogom orožje, in jih fotografirala (mimogrede, veliki pisec se seveda ni boril v naših krajih, temveč naj bi jih obiskal kot zdravnik prostovoljec pri Rdečem križu po koncu vojne). Knjigo smo pozneje prevedli tudi v angleščino in jo je moč kupiti na spletu. Organizacija, ki preučuje njegovo življenje in delo, Hemingway Society ima vsaki dve leti mednarodno konferenco. Lani so se sestali v Be-

netkah, in ker so na spletu našli našo knjigo, so nas povabili, da predstavimo svoje delo. Zbrali so se številni ugledni profesorji z različnih univerz. V svoji maniri sem dogajanje raje spremljal molče kot opazovalec, medtem ko je Aleksander suvereno predstavil najino knjigo. Na koncu razprave se je eden od organizatorjev obrnil k meni in se pošalil: 'Upam, da ob našem prihodnjem srečanju ne boste tako gostobesedni.' (smeh)

(dp)

Foto: arhiv Branka Drekonje

Branko Drekonja, umetnik posebne sorte, med drugim tudi "oče" edinstvenega pustovanja v Morskem, in njegova partnerka upokojena igralka Nevenka Vrančič.

Osel, ki ga je Branko Drekonja ustvaril iz ostalin soške fronte.
Naj ta "vojni" osel ne stopi več na led ...

Kocko z imenom En kubični meter soške fronte sta pred
enaindvajsetimi leti izdelala Branko Drekonja in Vasja Kodelj - v
opomin na prelivanje krvi na soški fronti.